

DIPLOMAT

№ 01(014) FEVRAL, Sibat 2005

İctimai-siyasi qəzet
Rojnama civakî u siyasi

Qiyməti
Həjəyə 1000 manat

HEÇ KƏS KÜRD VƏ AZƏRBAYCAN XALQLARININ BİRLİYİNİ POZA BİLMƏZ!

Bu zaman Mustafa Barzani ilə Təbrizə bir getdik. General ilə birlikdə onun peşmərqələ-rini təchiz etmək üçün milli hökumətin göstərişini nəzəri-nə çatdırdıq və biz getdik Bo-kana. Saray kəndi Molla Mustafanın qərgahı idi. Şahın or-dularından Saqqız, Banənin dağlıq hissəsini və Kürdüstana hücumlarının qarşısını alırdıq. Orada biz Molla Mustafanın tələblərini müəyyən xahişlə-rini yazırdıq və Molla Mustafa Barzaninin peşmərqələrinə təhcizat yardımı edirdik. Və bununla da biz bir il ərzində Molla Mustafa Barzani ilə tə-masda olmuşduq. Və həmişə onun fədailərini təchiz etmək

və Barzan bölgəsinin Təğiya-bad kəndi ki, ermənilər yaşa-yırdı köçüb getdilər Ermənistan.

Səh. 2-də

AZƏRBAYCAN - İRAN ƏLAQƏLƏRİ MÖHKƏMLƏNİR

Şêr - şêre çî jine u çî mêre

Rêvebirê "Kurdsat - tv"
Heroxane u hemu
xebatkaren têlêvizonê wê

pir hezdike u hurmeta wê
xadî dike.

Ez çume "Mala
ciwanan", avahiya wî pir
mezîn û frebû. Nêzikê
heft hezar keç û xortên
ciwan endanên wîne. Li
wûr para werzêşê cûda-
cûda hene. Ev avahiya bi
plana Heroxan hatî
avakirin. Ciwanên me tèn
wextê xwe li vir derbas
tikin, mûjûl dibin diçine
bajara, welata û xweş çî
digirin.

Səh. 3-də

Kurdistan zîyareta meye

Em kurdên Sovyête berê
ji destên dadirkeran hemû
gava bin zulm û zoran jîyan
kiriye. Həya naha tirbên dî
kalên me goristanekîda neb-
uye, wûsajî me çî emek daye
kê ewana emekême dane
destên me. Me timê barên
gellan hilgirtiye, lê em bê par
mane û sîcdar bûne. Lê îro
li başûrê Kurdistanê
hükûmetêke kurda bi
serkarê cenabî Mesud
Barzanî û cenabî Celal Tele-
banî hatîye damezirandinê.

Səh. 4-də

Karwan Akrêyî Rêvebirê "Kurdistan-tv"

Em ji Zaxo sibê zû rê
ketin û bi rêya dîr û dirêj
ber êvarê gêhiştine Sela-

hetinê. Kek Eli Ewîni em
anîne "Kurdistan tv"-ê.
Ew em rêvebirê nivîsxana
"Kurdistan-tv" kek Kar-
wan Akrêyîva nassand.

Ez geleke şa bûm
wekê eva çend sal bûn
min hesreta welatê şîrîn
Kurdistan didit
digeriyam û serra bûme
mêvanê "Kurdistan tv"-ê.
Ez gellekê kêfxweş bûm.
Kêfxweş bûm boy wê
yekê wekê ez gêhiştîme
xasteka dilên xwe hes-
retên salan.

Səh. 4-də

Jîyana bi wate

Səh. 6-da

Vətən həsrəti - torpaq həsrəti

Azərbaycanın başqa ra-
yonları kimi, Ağcabədi ra-
yonu da qaçqınların məs-
kunlaşdığı rayonlardan biri-
dir. Onların həyat səviyyəsi
günü-gündən yaxşılaşır.
Rayonda qaçqınlar üçün
tədris müəsisələri, tibb
məntəqələri fəaliyyət gös-
tərir. Tədris ocaqlarında
müəllim və şagirdlərin ra-
hatlığı üçün hər cür şərait
yaradılmışdır.

Səh. 3-də

Kürd xalqının qəhrəman oğlu Molla Mustafa Barzani

rinə öz ətrafında olan peşmərqələrlə öz ailəsi kimi, balaları kimi qayğı göstərirdi. Elə qayğı biz tərəfdə yox idi. General Kəbirinin xüsusi hörməti var idi ona və biz nə lazım idisə sursat, ərzaq, geyim Molla Mustafa Barzani hissələrinə çatdırırdı. O vaxtlar milli azadlıq hərəkatına pis münasibət var idi. Həmişə çalşırdılar ki, bizim Milli azadlıq hərəkatını şah əli ilə ləğv etsinlər. Buna da müəyyən dərəcədə müvəffəq olurdular. Və Molla Mustafa Barzani təslim olmadı. Yeni öz hissələri ilə Mahabad tərəfə Pişnəbiyə cəkildi və orada şah qoşunları ilə vuruşdu. Sərhəng Əşrəfi var idi. Onun şahla əlaqəsi yaradıldı və Molla Mustafa Barzaniyə silahı yerə qoymağı təklif etdilər və cavabında o dedi ki, biz silahı yerə qoymayacağıq. Molla Mustafa özünün peşmərqələri ilə bir il müqavimət göstərdi və bu zaman Molla Mustafa Barzani Tehrana sifariş elədi ki, bizim müəyyən tələblərimizi yerinə yetirəsiniz biz qayıdacağıq

sizin hafizənizdə necə qalıb. Siz onu necə təsvir edərdiniz?

- Çox yaxşı. Yaxşı adam idi. Öz fədailərinə, öz xalqına və milli azadlıq hərəkatında iştirakına görə mənə çox müsbət təsir bağışladı. Öz xalqım çox istəyirdi və bir komandir kimi öz fədailərinə həmişə hörmət bəsləyirdi.

- Molla Mustafa Barzani Azərbaycandan niyə sürgün olundu Orta Asiyaya, bu haqda nə deyə bilərsiniz?

- Milli azadlıq hərəkatının liderinə qarşı burda təziqlər, qarşıdurmalar var idi.

Və Molla Mustafa Barzani belə adamlara qarşı olduğu üçün onu və fədailərini Özbəkistana sürgün etdilər. O, çox həssas adam idi. Azərbaycanda olan represiyalara qarşı çıxdı. O da, o vaxtki bəzi hökumət dairələrinin xoşuna gəlmirdi. Və o gördü ki, burada yaşamaq ona çətin olacaq. Ona görə də onları Daşkəndə sürgün etdilər. Və sonra Xuruşov hakimiyyətə gələndən sonra getdi Moskvaya, Belarus vəğzalinin yanında ona

peşmərqələrinə necə diqqətlə qayğı göstərirdi.

Həmişə də onun peşmərqələri Barzaninin yolunda ölümə gəldirdi.

- Hacı müəllim özünüz bilirsiniz uzun müddət istər kral olsun, istər faşist Səddam Hüseyin olsun orada yaşayan xalqlara heç bir mənəvi və mədəni haq verməmişdirlər. Bildiyiniz kimi mən bu yaxınlarda 2 aya qədər İrakda oldum. Və orda bir sıra az saylı xalqların nümayəndələri ilə görüşlərim oldu o cümlədən türkman partiya rəhbərləri ilə. Və 1991 - ci ildən bu xalqların birliyi nəticəsində Məsud Barzani və Cəlal Tələbaninin rəhbərliyi ilə Kürdüstan hökuməti yaranmışdır. Və orada yaşayan bütün azsaylı xalqlara mədəni muxtariyyət verilmişdir, o cümlədən türkman qardaşlarımıza. Onların 17 - yə qədər orta məktəbi 15 - ə qədər siyasi partiyası, 10 - a qədər mədəniyyət mərkəzi təşkil olunmuşdur. Və Kürdüstan hökuməti hər parti-

Doğrudanda bəzə bir quruluş əldə olunubsa möhkəm saxlasınlar. Mən onları təbrik edirəm və uğurlar arzulayıram.

- Əgər bu gün Kürdüstan hökuməti Hacı müəllimi və ziyalılarımızı Kürdüstana dəvət etsələr, dəvəti qəbul edərsinizmi?

- Mən gedəcəm ona görə ki, Məsud Barzaninin atasına xüsusi hörmətim olub. Onun dəvətini böyük məmnuniyyətlə qəbul edərdim.

- Bu gün siz çıxışınızla Məsud Barzani cənablarına və Cəlal Tələbani cənablarına və İrak xalqına nə demək istərdiniz?

- Mən arzu edirəm ki, İrakda xarici qüvvələrin müdaxiləsi kəsilsin, qoysunlar ki, İrak xalqı özləri öz müqəddəratlarını həll etsinlər.

- Mən Kürdüstan televiziyası və radiyosu ilə dəfələrlə 1905 - ci ildən ta günümüzə qədər ermənilərin başımıza açdığı bəlalardan söz açmışam.

- Mən istərdim ki, Kürdüstan və Azərbaycan hö-

HEÇ KƏS KÜRD VƏ AZƏRBAYCAN XALQLARININ BİRLİYİNİ POZA BİLMƏZ!

- Hacı müəllim mən istərdim sizi oxucular tanısin, Hacı müəllim kimdir, bu haqda oxuculara məlumat verərdiniz?

Mən xalq fədaisi kimi 1945-46 - cı illərdə Marağa vilayətində milli azadlıq hərəkatının iştirakçısı idim. Marağa vilayətində bu milli azadlıq hərəkatına rəhbərlik edən general Kəbiri, altı min fədai ilə cənubi Azərbaycanda cənub və cənubi qərb bölgələrində şah rejiminə qarşı vuruşmada iştirak etmişdim. Və o cümlədən də general Kəbirinin köməkçisi idim.

- Hacı müəllim həyatın hansı dalğaları sizi Şimali Azərbaycana gətirib çıxartdı və siz Bakıya necə düşmüşünüz?

Mən 1947 - ci ildə bilavasitə həpsxanadan ailəm ilə birlikdə sürgün olundum İranın cənubunda Loristan vilayətinin Xürəməbad şəhərinə. Sonradan Xürəməbadda mübarizəni davam etdirdik, şahlıq rejiminə qarşı. 1954 - cü ilin avqust ayında İran şahı "Xızta" təşkil elədi, Amerika imperiazmi ilə birlikdə. General Zahidi iş başına gəldi, başladılar represiyaya. Hər yerdə mütərəqqi adamları həps edirdilər. Mən də o dövrdə Sovetlər birliyinə pənah gətirdim öz ailəmlə birlikdə.

- Hacı müəllim sizin ölməz Molla Mustafa Barzani ilə görüşünüz necə və hansı şəraitdə olub?

Molla Mustafa Barzanini mən cənubi Azərbaycanda Təbriz şəhərində tanıdım. Pi-

şəverinin göstərişi ilə general Kəbiri onun təchizatını təşkil etmək və maddi köməklik göstərişi vermişdi. Bu zaman Mustafa Barzani ilə Təbrizə bir getdik. General ilə birlikdə onun peşmərqələrinə təchiz etmək üçün milli hökumətin göstərişini nəzərinə çatdırdıq və biz getdik Bokana. Saray kondi Molla Mustafanın qərarı idi. Şahın ordularından Saqqız, Banənin dağıtq hissəsini və Kürdüstana hücumlarının qarşısını alırdıq. Orada biz Molla Mustafanın tələblərini müəyyən xahişlərini yazdırdıq və Molla Mustafa Barzaninin peşmərqələrinə təchizat yardımı edirdik. Və bununla da biz bir il ərzində Molla Mustafa Barzani ilə təmasda olmuşduq. Və həmişə onun fədailərini təchiz etmək və Barzan bölgəsinin Təğiyabad kəndi ki, ermənilər yaşayırdı köçüb getdilər Ermənistan. Onların kəndinin ixtiyarını verdilər Barzaninin hissələrinə. Onlar o kəndə yerləşdilər. Və bir hissəsini də biz Molla Mustafa Barzaninin xahişi ilə Surquz Üşnəbi tərəfə apardılar hansı ki, kürdlərlə azərbaycanlılar orda bərabər yaşayırdılar. Ancaq Tehran qoşunları fitnə fəsadlarla, müəyyən hücumlar təşkil edirdi və onun hissələri də bu hücumların qarşısını almaqla bizə köməklik edirdi və Molla Mustafa Barzanini mən şəxsən bir yaxşı milli azadlıq hərəkatının rəhbəri kimi və xalqını istəyən bir lider kimi mənə ona böyük hörmətim var idi. O, həmişə öz fədailə-

İraka. Şah onların tələblərini yerinə yetirdi, bir qədər silah - sursat verdi və dedi gedin İraka. Molla Mustafa Barzani və bizim fədailərdən də bir qismi onların tərkibində kapitan Səfəri Qəhrəmani də onlarla İraka getdi və Nuri Səidin göstərişi ilə, o vaxtlar baş nazir idi, yenə də kürd xalqına qarşı vuruşdular və onlar yenidən keçirlər Türkiyəyə. Və orada da müqavimətə rast gəlirlər və keçirlər Şahtaxtına, Naxçıvana. Sonradan Sovet hökuməti onları Ağdam, Qubadlı, Laçın ərazisinə yerləşdirirlər və silahlarını alırlar. Və bundan sonradan onların mühacirət dövrü başlayır. Müəyyən qüvvələr var idi ki, Molla Mustafa Barzaniyə bir lider kimi hörmət əvəzinə bəzi çatışmayan cəhətlərlə üz - ləşdirdilər. Molla Mustafa Barzani sonra Xuruşov hakimiyyətə gələndən sonra və İrakda 1958 - ci ildə Əbdül Kərim Qasiminin İnqilabı olan dövrdə Nuri cəzalanır və Molla Mustafa yenidən qayıdır İraka öz ailəsi və fədailəri ilə. Yenidən mübarizə aparırlar və Məmməd Arif hakimiyyət başına gəlir, yenə represiya başlayır kürdlərə, türkmanlara qarşı. Yenə Molla Mustafa Barzani təzodən nə işə İrana keçir və Kərkəkdə fədailəri ilə müəyyən müddət yaşayır. Bu dövrdə Molla Mustafa Barzani xəstələnir və müalicəyə Amerikaya gəlir və mühacirətdə olarkən dünyasını dəyişir.

- Hacı müəllim Molla Mustafa Barzani xaraktercə

imarət verdilər. Və o, öz fədailəri ilə birlikdə orada yaşayırdı. Və onun ətrafında da yaxşı zabitlər var idi.

Mir Həci, Əziz Mahmudi və bir çox bacarıqlı peşmərqə rəhbərlər idilər. Və ona görə də tale onun da həyatında müəyyən mənfə rollar oynadı.

- Məhəmməd Qazi hərəkatında Barzaninin rolu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Məhəmməd Qazi hərəkatında Barzaninin onunla münasibətləri pis deyildi. O, Azərbaycanın Kürdüstanla qərb cəbhəsini şah qoşunlarının hücumlarından qoruyurdu. Saqqız Banə və Saray da onun qərarı idi. Mən orda gördüm ki, o öz fədailərinə,

yaya ayda 10 min dollar yardım edir. Bu quruluş haqqında nə deyə bilərsiniz?

Bu quruluş haqqında onu deyə bilərəm ki, Kürd xalqı dövlət quruluşuna müvəffəq olsalar, azadlıqlarını bərpa edə bilsələr çox gözəl olar. Amma imperiazmin hiylələrinə uymasınlar. Diqqətli olsunlar.

İmperiazmin hiylələri cənubi Azərbaycanda bizim başımıza çox oyun gətirdi. 30 minə yaxın cəsur oğlanlarımızı məhv etdi. Ona görə də ayıq olmaq lazımdır. Öz mənafeyləri naminə hər cür hiylələrə əl ata bilərlər. Və mən Kürd və türkman xalqlarının birliyini təbrik edirəm.

kumətləri arasında dostluq əlaqəsi yaradılıb. Bu gün Ərbildə bir çox ölkələrin nümayəndəlikləri açılıb. Olmazmı Azərbaycanın nümayəndəliyi Ərbildə türkmanların nümayəndəliyi Bakıda açılıb?

- Mənə elə gəlir ki, bəzi məsələlər öz həllini tapandan sonra qardaşlıq əlaqələri mütə - ləq yaranacaqdır. Çünki, kürd və azərbaycan xalqları o qə - dər biri - birinə qaynayıb qarış - ıb ki, heç kəs azərbaycan və kürd xalqlarının birliyini poza bilməz.

- Son olaraq Məsud Barzani və Cəlal Tələbani cənablarına nə arzu edərdiniz və onlardan nə istərdiniz?

- Əvvəla salamımı yetirərsiniz. Məsud Barzaninin qardaşı Loğman Barzanini çox yaxşı tanıyırdım. Atasını Molla Mustafa Barzani ilə bir yerdə görmüşdüm. Çox qo - çaq, mübariz oğlan idi. Atasını da mübariz idi, allah atasına rəhmət eləsin. Və Tələbaniyə də, Barzaniyə də arzu edirəm ki, bir olsunlar, qüvvələrini birləşdirdinsinlər. Hökumətlərini bir etsinlər, birləşdirdinsinlər. Müvəffəqiyyət birlikdədir. İmperiazist dövlətlərə heç vaxt bel bağlamaq olmaz.

Məndən bütün Kürdüs - tanlılara səmimi salam söyləyin.

Mühasibə üçün çox sağ olun.

Siz də sağ olun.

Müsahibəni apardı: Tahir Süleyman
15 yanvar 2005 - ci il. Bakı

Şêr- şêre çî jîne u çî mêre

Ez hê Hewlêra bûm, çûm nîvîsarê YNK-ê çî hemîna derê mîrê bi dil germ nêzik dibîn, wêsa ji li wîra.

Min nabe serkare-telewîzyona KURDsî-tv, sekretêrê polîtîburowa YNK-ê, sernîvîsarê rojnama "Kurdîstana nu", serkare-elaget, serkare-zankoya Silêmanî, serkare-komela jînan û ye mawînda hîne agahî tîda.

Ez 28.05 mehê bi alîkarîya Cevdet beg wezîrê Werzêşa Kurdîstanê çûme bajarê kevînar Silêmanî. Brayê hêja sernîvîsarê rojnama "Kurdîstana nu", brêz kek Kawe ez peşwaz kirim bi dilekê germ kîre mevanê xwe. Lê wextê elagetî haj hatînam bû minra ji findîqa, "Silêmanî Palas" çî dan û gotin kû tû mewanê sekretêrêyetêyî u rêvêbirê KURDsî-tv Heroxan xwe tembe kirîye û (erebek) sey-yare daye ber emrê

we. Bajarê Silêmanî biştî avabuna Kurdîstanê pir peş ketîye, bajar bi projêya nu tê avakirin.

Nava bajêr pir avahîya nu tê xanê. Ji wan avahîya yekjî mala KURDsî-tv bu. Ew avahî bi projêya Hêroxan hatibu amadekirin.

Çawa cîkê stratejî polis ew der diparêst. Hewşa avahîya "KURDsî-tv" derî bajara Silêmanîyêye u ser milîkê hatîye avakirin. Hewşa avahîyê hemu gûl û çiçekin. Sal danzdeh meh li wûr gûl u sosin şîn dibîn. Hemû xebatkarê "KURDsî-tv" mînanî malbatêkî hevra rê

diçin. Mrovên xerîb wê wûsa bizanibe wekê ewana hemû xwişk û brayên hev-dunin. Hemû xebatkarên seyyarên "KURDsî-tv" tîne xebatê u dibê. Rêvêbirê "KURDsî-tv" Heroxane u hemu

xebatkarên telêwîzonê wê pir hezdike u hurmeta wê xadî dîke.

Ez çûme "Mala cîwanan", avahîya wî pir mezin û frebû. Nêzikê heft hezar keç û xortên cîwan endanên wîne. Li Wûr para werzêşê cûda-cûda hene. Ev avahîjî bi plana Heroxan hatî avakirin. Cîwanên me tîne wextê xwe li vir derbas tikin, mûjûl dibîn diçine bajara, welata û xweş cî digirin.

Çend roja şûnda em bûne mewanên Yekîtiya Jinan,

Rêvêbirê YJ-an mera agahî da wekê bi alîkarîya brez Hêroxan ev komelê hatîye amade kirin. Li Kurdîstanê gelle avahî bi alîkarîya Hêroxan hatîye avakirin. Naha 40 - hezar endamên komele heye. Komele li Kurdîstanê heqê jînen kurd diparêze. Kîjan malbeta rewşa dijwarda ye alîkari tê kirin. Hîne malbeta problêm çêdibîn. Komele van problêmara alîkari dîke u bi alîyê aborî biştovantîyê tîke. Min gelek dixwest Hêroxan bibînim lê ne dihate stendîne.

Rojekê ez li xwarin xwana "KURDsî-tv" bûm, me hevalê Hewarva qehve vedixwar vê gavê xatunek kete xwarin xanê û çû ketde bal kêwanî. Hinekî şûnda destê wêda xwarin

hat u ser massê runîşt daştiv kir. Min ji brayê Hewar pîrsî ka ewa kîye, ew bi dengêkê nîzm got:

Ewa Heroxane, rêvêbirê "KURDsî-tv" ye. Hêroxan gele sala bûye pêşmerge. Wê gave meseleke gelê kûrd ketde bîramîn.

Şêr - şêre, çî jîne û çî mêre.

Pîştî wê me hev du

dît, Hêroxan problêmen me, rewşa kurdên Azerbaycanê, halê gel pîrsî, û paş wextîyê dêlêgasiyoneke mezin va çûname xwast. Dereq kurdên Azerbaycanê, dereq gelen kurden Sovyete berê pir pîrs da û got: "Dilênxwe deng mekin her tiştê wê başbe".

Vətən həsrəti - torpaq həsrəti

Azərbaycanın başqa rayonları kimi, Ağcabədi rayonu da qaçqınların məskunlaşdığı rayonlardan biridir. Onların həyat səviyyəsi günü-gündən yaxşılaşır. Rayonda qaçqınlar üçün tədris müəsisələri, tibb məntəqələri fəaliyyət göstərir. Tədris ocaqlarında müəllim və şagirdlərin rahatlığı üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısının və eləcə də rayonun xeyriyyəçi adamları, qaçqınların qayğısına qalır, onların rifahının yüksəlməsi üçün əllərindən gələn bütün imkanlardan istifadə edirlər. Hər il onlar üçün öz şəxsi hesablarına müəyyən yardımlar göstərirlər.

Lakin bütün bu qayğıkeşliyə, insanpərvərliyə baxmayaraq, qaçqınların ürəyində bir həsrət, bir arzu vardır. Bu arzu, bu istək onların torpaq həsrəti, vətən sevgisidir. Onlar bu günü çox səbirsizliklə gözləyirlər.

Torpaqlarımızın geri alınmasında ölkə Prezidenti İlham Əliyev cənabları yüksək fədakarlıqlar göstərir.

O, torpaqlarımızın danışıq yolu ilə geri alınması üçün əlindən gələni əsirgəmir. Bütün yığıncaqlarda yüksək səviyyəli danışıqlar aparır.

Biz Prezidentimizə güvənərək səs vermişik və seçimimizdə yanılmamışıq. Bilirik ki, nəyin bahasına olursa, olsun torpaqlarımızın geri alınmasına nail olacaq, bütün qaçqınlarımız da öz doğma yurd - yuvalarına qayıdacaqlar.

Yaqub Ağayev

Karwan Akrêyî Rêvebirê "Kurdistan-tv"

Em ji Zaxo sibê zû rê ketin û bi rêya dûr û dirêj ber êvarê gêhiştine Selahetînê. Kek Eli Ewîni em anine "Kurdistan tv"-ê. Ew em rêvebirê nivîsxana "Kurdistan-tv" kek Karwan Akrêyîva nasand. Ez gelekê şa bûm wekê eva çend sal bûn min hesreta welatê şîrîn Kurdistan didît digeriyan û serra bûme mêvanê "Kurdistan tv"-ê. Ez gellekê kêfxweş bûm. Kêfxweş bûm boy wê yekê wekê ez gêhiştine xasteka dilên xwe hesretên salan.

Kek Kerwan em bi dilekê coş pêşwazî kir. Paş rojan hemû xastekame bi hurmet digihande ci. Boy wê

xebatkarên "Kurdistan-tv" me pir rêportaj amade kir û îro gelên me ew didema temaşe dikin. Li rêportaja gelênme bajar gûndan, ciya-baniyan, xakên welatê meyî şîrîn Kurdistana delal bi zindî

dostên kurdan. Ji wan ziyaretvanan yekjî Tahirê Mzcide kû naha malbeta xweva li Kurdistanê dijî. Ew Dibêje: "Xastekamine zûva bû wekê ez herime welatêxwe îro ez li Kurdistanê Serokêxuye eziz Kek Mesud Barzanî ziyaret kir, wûsajî hesretên salanbû

wekê ez gorra Melle Mistefa Barzanîyê nemir ziyaret bikim. Ez gêhiştine nêta xwe vir ha çiqasî emrêmin bibe ezê kar bikim boy Kurdistanaxwe. "Geli Xwendevanên hêja kî dixwaze dikare here Kurdistan. Kurdistan benda hemû kurdên cihanê û dostên wane.

Kurdistan zîyareta meye

Em kurdên Sovyêtê berê ji destên dadirkeran hemû gava bin zulm û zoran jîyan kirîye. Heya naha tîrbên dû kalên me goristanekîda nebûye, wûsajî me çl emek daye kê ewana emekême dane destên me. Me timê barên gellan

hilgirtîye, lê em bê par mane û sûcdar bûne. Lê îro li başûrê Kurdistanê hukûmeteke kurda bi serkarê cenabî Mesud Barzanî û cenabî Celal Telebanî hatiye damezrandinê. Naha Kurdistan bûye ziyaretagaha gelên kurdên cihanê û

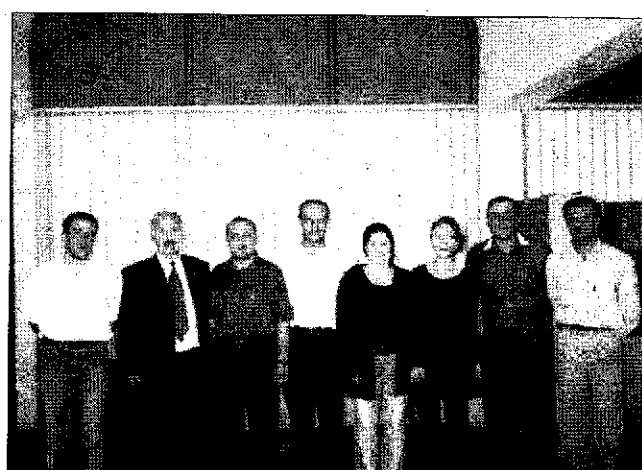

dîbinin û bê kêf xweş dibin. Min dereq kurdên Sovyêtêye berê hine agahî da temaşevana.

Bi alikariya Kek Karwan min ziyareta Serok Mesud Barzanî, serokê Hokumeta H. M. nê Kurdistanê kek Nêçîrwan Barzanî kir û ez pir kêf xweş bûm. Wûsajî li Parlamêntoya Kurdistanê, zankoya Selaheddînê, radiyo "Gulan"ê, sindikaya rojnamavana, mektêbên asorîyan, dêra

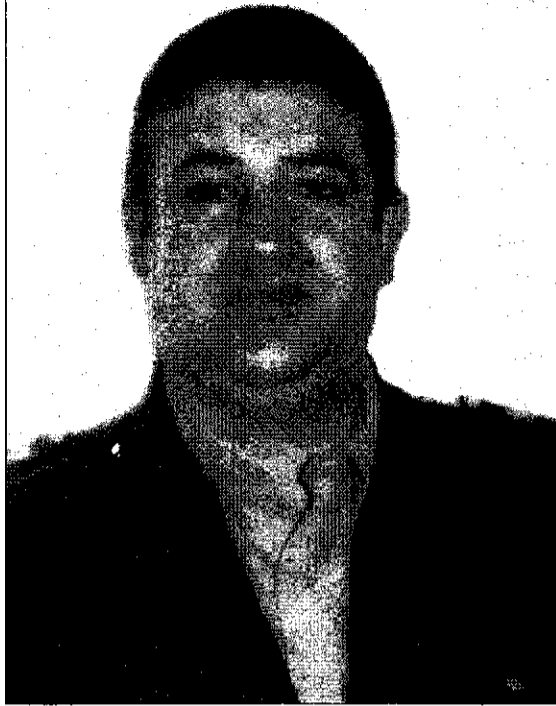

yek min kûda xwest kek Karwan ew mecal dane min u ez ji İbrahim Xelil girtî bajarê Zaxo, Duhok, Amedî, Barzan, Dorê, Deşt û Bajarê Herîrî, gundê şehîdan Şaxuasanan, bajarê Şeqlewê, bajarê Selaheddînê, bajarê kevvar Paytextê KURDISTAN Hewlêrê û gelek bajar û gûndên Kurdistanê geriyam. Bi alikariya kek Kerwan û

mesihîyan, partiyan tûrkmanan, navenda çandên tûrkmanan, mala yektiya jinên Kurdistanê, gela Hewlêrê û gelek cî û wara min ziyaret kir boy wê yekê birayê mine birêz Kerwan Akrêyî û hemû xebatkarên "Kurdistan-tv"ê ra ez pir-pir spasîyaxwe tikim û hemû Kurdistaniyara serkeftinê dixwazim.

Alın yazısı belə yazılmışdır

Hamı yeni il sevincini yaşayırdı, axşama qonaqları gözləyirdim. İlin son gecəsi əmim oğlu Səmənd zəng edib yeni ilimizi təbrik etdi və səhər, yəni ayın birində bizə gələcəyini və əmisi Süleymanı ziyarət edəcəyini söylədi. Əmim oğlu olmasına baxmayaraq həmişə mənə əmi deyərdi. Yanvarın birində ürəyim uçunurdu, çox narahat idim. Sanki ürəyimə dammışdı ki, bir hadisə baş verəcək.

xusuna getmişdi. Bir metr doxsan santım boyu, yüz qırx kilo çəkisi olan Səmənd xərəyə sığmırdı. Yanına salınan qolunu bir neçə dəfə xərəyə qoysam da yerləşmədi.

Yeni ildə nə qədər məcbur etsələr də içməmişdi və gələn il bu zaman Haca getməyi arzulayan Səmənd, dəhlizdə saçını yolararaq nələ çəkən sevib-sevildiyi həyat yoldaşından, ona ata əvəzi olmuş böyük qardaşı Siyabənd müəllimin ahu-feryatından, ona ana əvəzi olmuş əmisi qızı Tamara xanımın fəğanından, qardaş-bacının, qohum-əqrabanın nələsindən, dost-tanışın göz yaşlarından xəbərsiz əbədiyyət yuxusuna dalaraq uyuyurdu.

Fələyin gözü kor olsun, maşın elə gərək belə bir gündə, belə bir oğlanı vuraydı?

Səməndin ata-anası dünyalarını dəyişəndə onun yeddi-səkkiz yaş olardı. Böyük qardaşı Siyabənd müəllim həmin ili ali məktəbi bitirib Vedibasər mahalının Xalisa kəndində müəllim işləməyə başlayaraq ailəyə başçılıq edir. Ailənin bütün qayğılarını çəkən Siyabənd müəllim, qardaş-bacılarına atalıq qayğısı göstərərək hamısını oxudur, evləndirir və imkanı daxilində onlara yardım edir. Eləcə də Səməndə.

Səmənd 1970-ci ildə Xalisa kəndində zəhmətkeş ailəsində dünyaya göz açmış, 1987-ci ildə orta məktəbi bitirərək Azərbaycan Politeknik İnstitutuna qəbul olmuş, oranı müvəffəqiyyətlə bitirib hərbi xidmətə getmişdir. Hərbi xidməti bitirdikdən sonra Ədliyyə nazirliyində polis xidmətinə qəbul olunmuşdur. 2000-ci ildə sevib seçdiyi Pakizə xanım ilə həyatı qurur. Hələ toylarının səsi qulaqlardan çəkilməmiş, qəfil qəza iki sevgilini biri-birindən əbədi ayırdı. Yanvarın biri saat altı otuzda, qəfil xəbər hamımızı sarsıtdı. Yol qəzası gələrüz Səmədi aramızdan ayırdı.

Allah təala öz sevimli bəndəsini öz yanına apardı.

Allah ona rəhmət eləsin. Amin!

NƏRİMAN ƏYYUB

AĞLA, QİSMƏTİ KƏM PAKİZƏ AĞLA

Ağla, kor fələyin bəd gərdişinə!
Ağla, vaxtsız zülmün tez gəlişinə.
Ağla, taleyinin nakam işinə,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

Ürək paralandı mən eşidəndə,
Bu bəd xəbər səpələndi hər kəndə.
Yaradan yaradıb uğursuz bəndə,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

Nümunə olmuşdu ismətin sənin,
Kor oldu həyatda qismətin sənin.
Göylərə sovruldu zəhmətin sənin,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

Ölümdən ağırdı yarı itirmək,
Yar kimi ən böyük varı itirmək.
Ağır işdi vəfadarı itirmək,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

Taleyin bəd gəldi, bəxtin kəm oldu,
Səmədi itirdik, gözlər nəm oldu.
Qəzaya saldıran bir sərsəm oldu,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

Getmir gözlərimdən o çinar boyu,
Şadıq sarayında çalınan toyu.
Orada oynadıq birgə Telloyu,
Ağla, qisməti kəm, Pakizə ağla!
Səməndin yasında zil qara bağla!

02.01.2005

BAYRAM QƏMXAR

Həyatdan vaxtsız getmiş Səməndin əziz xatirəsinə

OLDU

İnana bilmədim bu bəd xəbərə,
Qıymaq olardımı, onun tək nəyə?
Kor fələk qanını çilədi yerə,
Açmamış çiçəyin qönçəsi soldu,
Ölüm yox, bizlərə bir zülüm oldu!

Səmədi haqladı bir qəza seli,
Büküldü gör neçə qardaşın beli.
Virana qalaydı Sabunçu yolu,
Bu necə dəhşətdi, bu necə yoldu?
Ölüm yox, bizlərə bir zülüm oldu!

Bacım haray çəkdi, qan-qan ağladı,
Canından ayrılan o "can" ağladı.

Alışdı dağ-dərə, hər yan ağladı,
Bu ölüm çox qəfil bir ölüm oldu,
Ölüm yox, bizlərə bir zülüm oldu!

Yenicə çatmışdı otuz yaşına,
Dolana bilmədi övlad başına.
Fələk ağı qatdı isti aşına,
Bacılar üz cırıb saçını yoldu,
Ölüm yox, bizlərə bir zülüm oldu!

Od tutub Siyabənd ürəkdən yandı,
Onun nələsindən bulud da yandı.
Usubun nəbzində zaman dayandı,
Həm qohum, həm yadın gözləri doldu,
Ölüm yox, bizlərə bir zülüm oldu!

Li ber buroya PDK teqîn: Gelek mirî û birîndar hene

Li bajarê Şengalê ku ji aliye Êzdiyan ve wekî bajarek pîroz tê pejirandin, êrişek bombeyî pêk hat. Tê îdiakirin ku gelek mirî û birîndar hene. Li gorî agahiyên ji çavkaniyên herêmî hatine standin kamyonek bombebarkirî li ber buroya PDK'ê ya li Şengalê înfraq kir û di encama teqînê de gelek mirî û birîndar hene. Hate îdiakirin ku nêzikî 30 kes hatin kuştin û gelek kes jî birîndar bûn. Rayedarên fermî hê der barê mijarê de tu daxuyanî nedane.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti
Osmanova Misri
Məhəmməd qızının vaxtsız vəfatından kədər-ləndiklərini bildirir və mərhumun qardaşı Nüs-rət bəyə və yaxınlarına dərin hüznü başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti Əhmədov Heydərə bacısı
Səkinə xanımın vəfatından kədər-ləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsi və yaxınlarına dərin hüznü başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti Siyabənd, Usub, Arif və Əyyuba qardaşları
Səmənd müəllimin vaxtsız və faciəli vəfatından kədər-ləndiklərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Di sala 2001 a li Bajare Rewane bi navê "Ezi Rêwîme" pirtûka helbestvan, dirokan, pûblisist, zanyar, serwêre, nivîskarên kurd ê RE, endamê komala wêjeyê a navnetewî "PEN", berpirsiyara kovara "Dostani" xebatkarê Aratêmiya Rojhilataniyê a RE birêz a Karlênê Çaçani hatiye weşandinê. Di 2002 a salê 31 a gulanê wê pirtûka xwe bi îmza "Bi hub û hîskîrîn birankê minî Teyfûrê Evdîlêra" (bavê min ra) dişîne.

mihacir dike.

Usa ji zarokên xwe bi hestên mirovahiyêye tewrebilind va perwerde dike.

Ewledên Çeto Rostem û Cemal demêke dirêje li herêma Tambovêda jiyaneke bi wete derbazdikin. Torîvan ji xebat û xizmetên wan bi kubarî gili vedike.

derketine. Bi kar û xebatê hemwelatîyên xwe temîn û xûdan mal dikin. Li herêma Tambovêda her kes bi nave Cemal va kurdan nasdike û bi hurmet û siyanet nêzîkî kurdan dibe.

Cemalê Çeto sala 1952 a 18 Elûnê li Gurcistanê ji dayik bûye. Zarotîya wî li

Jîyana bi wate

Evê pirtûkê bala min ji kişand û xwand û min daxwaz kir ku, ramanên xwe ez wê gotarêda binim ziman, deraqa wê pirtûkêda.

Di belqên ewlînda torîvanê birêz bi siyanet û bi baristanî ji diroka kal û bavê malbeteke kurd a welatparêz û gêrhatîye comerd, mêrxas ji malbeta Çeto ji rewş û emir jiyana wan a parçeke gelê kurd bi faktarva behs dike. Mînanî dîdemekê mihacirîya gel, şerê wanî di dijî zulm û dagirkerîya Roma reş û neyaran li pêş cavên xwendevanan dide nîtrandinê Ji koçberî, zelûlî û penaberîya parçeke kurdan û usa ji di şexsê Silêman axa da (ji nîsla Çetoye) ji mêrxasî û cegdariya kurdan bi hewaskarî gili vedike. Torîvan usa ji rewşa jîyan a gel ji dema qurna XVIII-XIX u heya 1920-a agahiyên girîng yê dirokî dide. Ji rewşa gel a aborî, ramyarî, civakî ji nêrinên wan ên berbidewletan gili vedike. Ji hinke sayetan yê ku deraqa gelê meda nivîsîne û xizmet kirine mînanan dide,

Usa ji ji raqedandina paçeke qelê kurd ji welat û mihacirîya wane berbi Filistan û Rûsêti ji peymanên wê demê qal dike.

Karlênê Çaçani bi dilekî şewat bi xemxurî dinivse:

Titalê Çeto bi kewkirî hovîtiya leşkerê turkyayê bir dîanî: "tirka dilezande berbi gundê me bineliyên gund malhalên xwe dihîştin direviyan Gundda hine kal û pîr mabûn, wana bêrra negihandibû birevin, ketibûne destê neyar tîrkan, paşê em pêhesiyan ku tîrka

ewana tew kirine gomekê giha serda kirine û ew tew şewitandinê usa ji ber bi cîyayê Sipitakêda, gefikêda tew kuştin. Naha nabê wî gelî maye çawa "Gelîyê Xûndan."

Ji sîtem û zulmên hovan yê cellad gellek malbetên kurdan direvin ji welatên xwe dirokî necar dîr dikevin. Malbeta Çeto ji celladên kotî xedar direvin tînan dertêne nehîya Talînê. 1918 salê Çeto bîngeha gundê Qipixtepeyê

datîne û gund dibe gundê kurdan. Ev pirtûk ji Karlênê Çaçani temam rewayê wê malbetê kirîye - "Ezi Rêwîme".

Nivîskarê birêz gund-gund, mal-mal, welat-welat meşyaye, geriyaye ev kitêb nivîsiye anîye sêrî.

Belê ev pirtûk ji malbeteke kurd a maqûl û welatparêz û gêrhatîye xêrxas behs dike.

Xuya dibe ku Çeto Têxnîkûma Piştakafkazêye a kurdî xelas dike û bi ruhê mirovperwer zarokên kurda fêrî zimanê kurdî û fêrî welatparêziyê dike. Wêjeyê gel, zargotina gel hîni ewledên gelê xwe

Pey hilweşandina dewleta Sovyêtiyê berê komar bûne dewletên cûda-cûda ên serbixwe hatin damezrandin. Rewşa aboriya gelên kurda pîr giran bû wûsajî halê civakî û siyasi. Derbeke giran li kurda ket. Kurdên derober carekê din berêxwe dane welatên xerîbistanê, belayî deverên cîhanê bûn. Ketin nava sêlavên mihacirîyê ji bo jiyaneke rumet. Welat-welat meşîyan bê qedir, bê rumet

Ermenîstanê derbaz dibe. Pey kutakirina debîstana navîn ra li leşkerîyêda qulix dike vedigere mal, paşê çend heval û hogirên xwe va tê Tambovê ji bo kar û xebatê. Tambov jiyana wîda roleke pîr girîng û balkêş digire.

Li vir xwendina bilind dest dixê û gav bi gav pêjda diçe bi zanebûn û merîfeta xweva dibe hîskirîyê hemûyan.

Avakare kurd Tambovê ji xwera welatê duda dihesbine. Welatê kal-bavê xwe, gelê xwe bi evîneke mezin a bê wekilandîva hesdike, hem ji evîndarê axa Tambovê a mêvanhese û bê dawî padedar û spasdarê mirovên torî û qence ê ûrisêtiyê. Si salî zêdetîre li Tambovê dijî û xizmetê dike. Ji karkerekî heya kesayetek û avtorîtetek siyasetê, avakarekî navdar bûye xayê nailîyyetên balkêşe tewrebilind. Bi xasiyyetê xwe ê sedava bi xebat û karê xweva, bi humanîstiya xweva bi xêrxas û sexavet, kerameta xweva, bi merddîya xweva tê naskirinêda. Qedîr zaneye lema ji deraqa wîda gotar û pirtûk tene weşandinê.

Kitêbeke din bi zimanê ûrisî "Djamal Şamoyî Stroîtêl" 2003 salê li Tambovê bi berpirsiyariya P. Nikolskîy ronahî dîtiye. Wê pirtûkêda ji ji xizmetên wî gelek pesin hene.

Bi serwêrtiya Cemal bi dehan xanî ên neh tebeqê, debîstan soqaq nexaxane hatine avakirin, malên zarokara, eskerera, kilisara, penaberrara alîkariya

maddî, aborî dike.

Cemal li gelê xwera ji bûye dîrikê xouyê. Hemû pîrsgirêkên kurda bi teşebbûsa wî tînan çareser kirinêda. Heya hezar malbetên kurd li Herêma Tambovê ewirîye. Li Tambovê Cemal him ji çawa serokê civaka kurda tê naskirin û nîrxandin. Wîya dihesbînî çawa sembola dostaniya gelan meseleke, gotineke kal bavênme weha heye: Xebatkarê xweno şîrinê evdano.

Cemal bi xizmet û xebata xweva şîrinê hemûyanê.

Cemalê Çeto rêvebirê serokê a firma (karge). Çêkirin û avakirinêye "Decle" ye (wî bi xwe damezirandîye), Parlamenterê parlamêna herêma Tambovêye, parlamenterê parlamêna Kurdistanê a dervayê welate.

Endamê şewra siyasi a beşa heremî a partîya Rûsyayê "Yêdîniya Rassiya" yîye (Rûsiya yekbûyî). Serokê ştaba aksîya civakî a "Aştî xwez" li Tambovê, Prêzîdentê otonomiya çanda kurde herêma Tambovê ye "Ayintap" e ye. Bi xelat û gramotanva bi rûmet hatiye rewakirin: Poçetnîy stroîtêl Nêçêrn zêmagropromstroya.

Cemalê Çeto çawa siyasetmedar, avakar û xadimê civakê, gelê kurd him temsil, him ji teblîx dike. Bawerîya wî di pêşeroja gel ra pirre herdem di

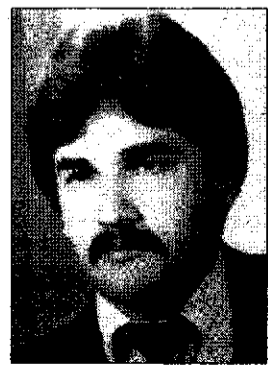
xizmeta gelê xwera awadeye. Milet bi ewledên xwe yê zane, qedîrzan, avakar, siyasetmedar, ronakbîr, helbestvan, nivîskar, rewşenbîr û kesayetên bi şeref û layîq va tê naskirin û bi xizmetên wanva tê nîrxandin. Gel ewledên xwe hêja û layîq digihîne pêşeroj û qedera xwe ji bê şîk dispêre wanda.

Gel bi ewledên xwe hêja va hertim serbilind û firnaxe.

Cemalê Çeto bavê benc ewled û kalikê deh neviyanê. Ewledên Cemal ji di rêya kal-bavê xweda dimeşin, li ber netewa xwe û li ber mirovahiyê xwe hertim deyndar û xizmetkar dihesibînin.

Cemal ne ku tenê li Tambovêda usa ji li nav kurdên sovêta berêda çawa kesayetekî kurd hatiye naskirin û ji bo her kesî minake, tê nîrxandin.

Lema ji helbestvanê kurd ê birêz Karlênê Çaçani bi evîn û bi siyanet, bi baristanîke mezinva kitêba xwe "Ezi Rêwîme". Rewayî malbeta Çetoyî kirîye. "Çawa dibêjin ? Giha li ser koka xwe hêşin dibe" yek ji "Ji hêlûna Baz baz difire"...

Bêwar Barî Teyfûrî
20.XII.2004.gundê
Sêlo Bêloyê, R A F R.

Mesûd Barzanî: Em amade ne hemî destketiyan fedayê Kerkûkê bikin

Mesûd Barzanî di parlamentoya Kurdistanê de axaft û got nabe Kurdistanîyeta Kerkûkê bêt mînaqêşekirin û got encam çî dibe bila bibe ew amade ne heger pêwîst be şerî jî li ser Kerkûkê bikin. Mesûd Barzanî got wan aşkere bû emerikeyan ji gotiye ko Kurdistanîyeta Kerkûkê nayê mînaqêşe kirin û heger pêwîst be ew amade ne şerî jî bo Kerkûkê bikin. Barzanî

got piştî hatina Armitageyî rews hindekê hat guhortin û tiştên wî gotin ji yên ambasadore wan digot ferq bûn. Barzanî got madem beşdarbûyina hilbijartinan paşeroja Kerkûkê diyar nake û madem daxwazên wan yên demî hatin qebûl kirin dê baştir be ko kurd-beşdariyê di hilbijartinan de bikin.

Barzanî got wan aşkere bo emerikeyan ji gotiye ko kurd dikarin li ser Kerkûkê bi Emerîkayê re jî bikevin konfliktê û di meseleya Kerkûkê de hesabê encaman nayê kirin. Yanî kurd hesabê zererê û faydeyî di meseleya Kerkûkê de nakin. Barzanî got heger liehvkirin nebûya encam çî bûya û heta heger wan zanîba bi emerikeyan re dê bikevin şerî jî qebûl nedikirin Kerkûk ji destê kurdan derkeve. Mesûd Barzanî got çareya niho hatiye dîtin çareyekê orte ye û hêj qerar

li ser paşeroja Kerkûkê nehatiye dayin.

Heyeta kurdan ya dibin serokatiya Celal Talebanî û Nêçîrvan Barzanî de çû bû Bexdayê vegera Kurdistanê û pêr li parlamentoya Kurdistanê behsa encamên lihevkerina hikûmeta Kurdistanê û hikûmeta Iraqê kirin. Hikûmeta Iraqê heta niho ji bo binecihkirina madeya 58 -ê tiştê nekiriye û komisyona hilbijartinê qebûl nedikir kurdên veqerane Kerkûkê dengê xwe bidin. Niho hikûmeta Iraqê, ambasadore Emerîkayê û yê Britanayê gotine ew piştgiyariya binecihkirina madeya 58 -ê dikin, qebûl kirin ko kurdên veqerane Kerkûkê dengê xwe bidin. Mesûd Barzanî got komiyonek hatiye avakirin û serokê komiyonê (sekreterê partiya kominist ya Iraqê), dostekî kurdan e û tiştê kurd bikarin bi

dîplomasi û aştiyane dest xwe ve binin pêwîst nîne şerî li ser bikin.

Mesûd Barzanî got heger paşê hikûmeta Iraqê yan hêzeka di li gotina xwe poşman bûn jixwe ew amade ne her tiştî bo Kerkûkê bikin û got li ser meseleya Kerkûkê hesabê "en cam dê çawa be jî nayê kirin". Mesûd Barzanî got: "bo xelkê Kerkûkê û bo mîletê kurd dibêjim ko bi ti terzan bazarê li ser Kurdistanîyeta Kerkûkê nakin û qebûl nakin".

Barzanî di axaftina xwe de behsa tirkmenan kir û got piraniya tirkmenan mafê xwe dizani nê hindek ne ji bo mafê tirkmenan kar dikin. Barzanî got ew sozê dide ko dê hemî micadeleyê bo paraztina mafê tirkmen û hemî hindik neteweyên li Kurdistanê bikin.

Mesûd Barzanî got Kerkûkê dê bibe bajarekî

biryatî û têkde jiyane. Ew bajarekî Kurdistanê yê ko kurd, ereb, tirkmen, asûrî û kildanî tê de dijîn lê di hemî şoreşên mîletê kurd de problema esasî problema Kerkûkê bû. Barzanî got di şoreşa Şêx Mehmûdê Berzencî de niqeteya konfliktê Kerkûk bû, di şoreşa Barzanî de egera şerê 1974-ê jî Kerkûk bû. Barzanî diyar kir ko kurd amade ne hemî destketiyan fedayê Kerkûkê bikin.

Emerikeyan bi dehan sal arîkariya tirkan kir. Bi milyaran dolar -tê îdiakirin ko di 50 salên borî de Emerîkayê nêzikî 100 milyar dolar pere, tişt û xizmet daye tirkan- pere daye û egere ka kurd nebûn dewlet jî piştgiyariya xerbê bo tirkan dikir bû. Lê tirk nebûn dostên xerbê. Tirk niho ji Sûriye, Îran û heta beesiyên Iraqê zêdetir dijminahiya Emerîkayê dikin.

Têkoşina MEHABAD'Ê Rê Nişanê Me Dike

Îsal di ser damezrandina Komara Mehabad'ê 50 sal wê derbazbe. Komara Mehabad'ê bi pêşengiya Partî Demokrati Kurdistanî Îran, di roja 22'ê meha Çileyê Paşin da hat damezrandin.

Li dawîya Şerê Cihanê Duwemîn, bi pêşengiya Yekîtiya Sovyet, hêzên aştiyaxwaz û demokrasiyê xwaz zora faşîzmê birin, faşîzm hilweşîya. Hin di destpeka şerê cihanê duyemîn da, Yekîtiya Sovyet li gor peymanê 1921'a, ji bo qehîmkirina sînorên xwe li dijî êrişên hêzên faşîst yên Elman, mecbûr ma, leşkerên xwe şande nav erdê Îranê. Wê demê Îngîlîz jî ji başûr ketibûne Îranê û li Îranê derbeke faşîst çêbibû. Gel li dijî faşîzmê têkoşîneke xurt da û diktatoriya Rîza Şah hilweşîya. Wê demê li Îranê gelek partiyên siyasî û rêxistinên demokratîk hatin damezrandin.

Di sala 1941'an da Hizbê Tudeh û paşê li Kurdistanê jî KOMEL hat damezrandin û Qadî Mihemmed bû

endamê Komeleê.

Dema leşkerên Îranê ji Kurdistanê kişîyan, çek û silahên xwe hiştin û hemu çek ketin destê Kurdan.

Di wê demê da, danûstandinên Kurdan bi Yekîtiya Sovyet ra xurt bû. Li Azerbeycanê jî bi pêşengiya Tudeh û piştgiyariya Yekîtiya Sovyet, Komara Azerbeycanê hat damezrandin. Di vê navberê da Komelê jî, ji aliyê civakî û rêxistinî karên xwen yên siyasî pêşda bir. Di sala 1945'an da, li ser himên Komelê Partî Demokrati Kurdistanî Îran hat damezrandin.

Di sala 1946'an, meha Çileyê Paşin da, li meydana Çuwarçira, Qadî Mihemmed damezrandina Komara Mehabad'ê ilan kir û bû serokê Komarê.

Di destpeka salên şerê cihanê duwemîn da heta helweşandina Komara Mehabad'ê, çawa ji aliyê rêxistinî usa jî ji aliyê huner, çand û belavkirina weşanên kurdî da, pêşveçûneke mezin li Kurdistanê Îranê pêk hat. Bîr û bawerîya welatparêzî gihiştê merheleke bilind. Di vî warî da ronakbir û nivîskarên Kurd yên pêşverû weşanên kurdî roleke mezin leyst. Xên ji Kovara "NIŞTIMAN", organa resmî, rojnama "KURDISTAN" û di sala 1946'an da "Halale", "Dengê Welat" û hwd. hatin weşandin.

Pêşandana tîyatroyê, piyеса bi navê "DAYKÊ NIŞTIMAN" vebûna Dibistana Bilind ji bo keçan, ev hemû tiştên nûjen, yek gavên hêja bûn di jiyana gelê Kurd ya nû da.

Dema ku Yekîtiya Sovyet, leşkerên xwe ji Îranê kişand, hikûmeta Îranê êriş anî ser Azerbeycan û Kurdistanê. Herdu Komar ji nekarijî jî êrişê Îranîyan xwe biparêzin. Berê Azerbeycan, paşê jî Mehabad ket, pêşengên Komarê: Qadî Mihemmed, serokwekil Hecî Baba û wezîrê şer

Seyfî Qadî roja 31 Adarê 1947'an da Hatîna dardakirin.

Komara Mehabadê, di dîroka Kurdistanê da cihêkî girîng digre û tucar nayê ji birkirin.

Di ser helweşandina Komara Mehabadê ra nêzingê 50 sal derbazbû. Lê agirê azadiyê li Kurdistanê venemirî, îro jî gelên me li Kurdistanê Başûr bi Serkarîya Mesud Berzanî û Celal Talebanî ji sala 1991-ê hukumeteke demokratîk ava kirine.

Lê îro gelên Kurdistanê başûr ser sindûqên helbijartinê derbas dikin, Ji boy Îraqeke Fêdêrale Demokratîk. Em bawarin ew roja nêzinge, wekî gelê kurd helbijartineke netewî wê derbas bike. Û Kurdistanê aza damezrinie.

Rûpel amade kir: Nerman

ДИПЛОМАТ

№ 01(014) ФЕВРАЛ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ
страница

Министр иностранных дел Ирака: курдское государство возможно

Министр иностранных дел Ирака Хошияр Зибари заявил, что Багдад, скорее всего, мало, что может сделать, чтобы предотвратить создание курдского государства на севере страны после январских выборов. Г-н Зибари, который также является одним из высших руководителей, который озвучивают позицию ДПК, заявил, что Ираку, который станет после выборов демократической страной, будет лучше, если он позволит своим гражданам самим определять свою судьбу.

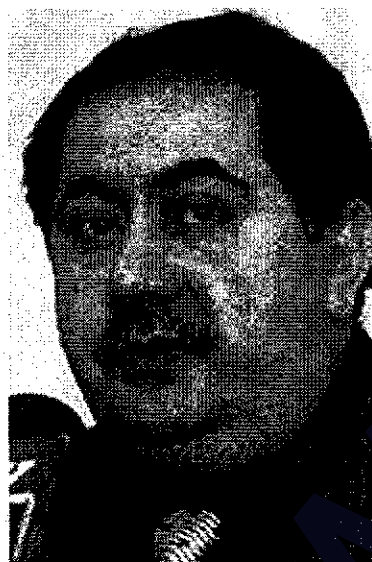
"Ирак - это демократическая и свободная страна, и ничего не предписано для его будущего. После выборов, когда у нас будет такой тип государства, и если тогда некоторые партии подчиняясь результатам законных выборов, решат создать правительство на севере страны, что мы сможем сделать в этой связи?"

Вот почему мы говорим, что

только иракцы могут определить будущее своей страны", -- приводит египетская ежедневная газета "Al Ahran" слова г-на Зибари в четверг.

Рассуждения о возможном шиитском правительстве для юга Ирака свободно циркулируют в СМИ, что многие предсказывают окажет решающее влияние на движение полунезависимого курдского анклава на севере страны к большей независимости от центрального правительства.

"Мой опыт, полученный на Балканах, говорит мне, что невозможно удержать страну от распада, если различные этнические группы не хотят этого", -- заявил шведскому телевидению 18 декабря Питер Гэлбрейт, бывший посол США в Хорватии, сейчас работающий в Центре по контролю за вооружениями и нераспространением ядерного оружия. Г-н Гэлбрейт в 80-х годах докладывал сенатскому комитету по международным отноше-

ниям документы о зверствах иракских властей в отношении курдов, сейчас он критикует политику США за то, что Вашингтон не имеет адекватной "послевоенной стратегии".

Курды заявляют об условиях своего пребывания в составе Ирака

Курды Ирака не добиваются активной независимости, но они не смогут остаться иракцами, если правительство в Багдаде не сможет принять их ключевые требования, -- заявил Нечирван Мустафа, помощник руководителя ПСК Джалала Талабани. Он сказал в интервью АРР, что "есть три красных линии для нас... Если они будут пересечены, мы больше не будем иракцами".

"если арабы не примут принципа федерализма, мы больше не будем иракцами. Если они будут настаивать на теократическом режиме, мы больше не будем иракцами. И курдские террористы должны быть возвращены в Курдистан".

Его комментарии за несколько дней до выборов последовали на фоне усиливающихся трений на севере Ирака, особенно в многонациональном Киркуке, который лежит сейчас за границами автономного района, но оспаривается и арабами и курдами из-за его нефтяных запасов.

В Курдистане, контролируемом ПСК и ДПК, предстоят выборы парламента автономии, а также выборы депутатов в Национальную ассамблею Ирака.

Эти обе партии сознательно избегают упоминания вопроса о независимости в предстоящих выборах в надежде сохранить автономию, завоеванную в 1991 году после многих лет кровавого конфликта с режимом Саддама Хусейна.

"Мы считаем, что время микросостояния прошло. Для курдов выгодно продолжать оставаться частью Ирака", -- сказал Мустафа.

Однако, как и другие курдские лидеры, Мустафа обеспокоен тем, что правительство Ирака после выборов, в котором будут доминировать шииты, может урезать права, данные курдам переходной конституцией Ирака, принятой в марте 2004 года. "Если такое случится, то возможно, что мы придем к выводу, что такую конституцию мы должны отвергнуть". И такие угрозы не пустая риторика.

Переходная конституция определяет, что новая основная конституция Ирака должна быть вынесена на референдум, который может ее отвергнуть, если две трети избирателей проголосуют против этого

проекта в трех из 18 провинций Ирака.

Это дает Курдистану существенный рычаг, поскольку в пределах автономного района располагаются три провинции, и какими будут результаты голосования там, если курдские лидеры решат выступить против проекта конституции, не сложно предсказать.

Шииты уже дали понять, что они недовольны тем, что курды фактически имеют право вето, но Мустафа доказывает, что курды делают это право с арабами-суннитами, которые, хотя и составляют меньшинство, но расселены на территории этих трех провинций.

"Новая иракская конституция - это не вопрос большинства или меньшинства. Мы хотим, чтобы она была результатом консенсуса." "Мы должны принимать в расчет надежды суннитов. Также движения за создание федерального региона появляются в шиитских районах." Мустафа заявил, что курды выступают за ограничение центральной власти, которое должно быть установлено новой конституцией.

Курд д-р Ремзи Картал, бывший депутат парламента Турции, был выслан в Турцию

С помощью немецких властей Турция продолжает преследование курдских политиков, живущих в эмиграции. Ремзи Картал, член-основатель Национального конгресса Курдистана и бывший депутат турецкого парламента от Демократической партии (DEP), был арестован по запросу Турции 22 января 2005 года в Нюрнберге.

Ремзи Картал - курдский политик, который занимался политической деятельностью на совершенно законных основаниях и стремился к демократическому и мирному решению курдского вопроса. Он получил международную известность за свою борьбу за демократию, так же как его коллеги по Демократической партии Хатип Дичле, Лейла Зана, Орхан Доган и Селим Садак. Сейчас он депортирован в Турцию.

Бывший член Демократической партии Лейла Зана была удостоена премии им. Сахарова Европарламента за ее борьбу за демократическое решение курдского вопроса. За это же самое Ремзи Картал был арестован по обвинению в терроризме.

С 1994 года он жил в эмиграции, потому что с тех пор он не мог заниматься легальной политической работой в Турции. С того времени он боролся за демократию с помощью различных европейских организаций, таких как "Ассоциация солидарности с Демократической партией, Курдский

парламент в изгнании, Национальный конгресс Курдистана и с недавних пор Народный конгресс Курдистана (Конгра-Гел).

Вместе с другими бывшими членами турецкого парламента Ремзи Картал стал хорошо известен благодаря своей дипломатической работе и потому что он был курдом. Конгра-Гел, вице-президентом которой он является, занимается вопросами справедливого и мирного разрешения курдского вопроса и стремится к этому с момента своего создания.

Предприняв арест Ремзи Картала, ФРГ делает более затруднительным мирное решение курдского вопроса. В то же время Германия ослабляет усилия по демократизации Турции и поощряет продолжение использования пыток и нарушение прав человека, а так же политику турецких властей по ассимиляции, непризнания существования и уничтожения курдов. Вот почему мы считаем антикурдский альянс Турции и Германии, самым последним результатом существования которого является арест Ремзи Картала, атакой на демократическую и законную борьбу всех курдов.

Мы поэтому призываем всех курдов и демократическую общественность в Европе, как и всех друзей курдского народа, выступить с протестами против ареста Ремзи Картала и добиваться его освобождения.

"Внешняя политика, оборона, финансовая система должны остаться за федеральным центром, остальное должно быть отдано регионам."

Также курды не собираются отказываться от своих претензий на нефть Киркука, заявил Мустафа, на фоне нарастания трений в городе после того, как кандидаты от арабского населения сняли свои кандидатуры с участия в выборах в знак протеста в связи с решением о предоставлении права голоса перемещенным курдам, вернувшимся в регион. "Центральное правительство контролирует нефть Киркука. Это должно быть изменено." Он добавил, что Киркук "должен быть возвращен Курдистану, как и все остальные курдские районы", которые стали объектом политики арабизации при Саддаме Хусейне.

"Мы ничего не имеем против арабов, но переходная конституция

определяет, что эта проблема должна быть решена, что арабы должны вернуться туда, откуда они прибыли, а выселенные курды должны вернуться в Киркук."

Мустафа рассказал, как изменилась жизнь после вторжения коалиционных сил в Ирак в 2003 году. "В любом случае с точки зрения курдов ситуация сегодня лучше. Американцы добились большего, чем можно было ожидать. Они избавили нас от Саддама, от его армии, от его полиции".

Курды составляют 20% от населения Ирака, в котором преобладают арабы. Этот регион остался в стороне от насилия и беспорядков, которые захлестнули Ирак после вторжения в марте 2003 года, которое курды активно поддержали.

Страницу подготовил:
Карам

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ U SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

Tel: 00994 050 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:
NƏRİMAN ƏYYUB
Tel: 050 379-92-93

Məsul katib:
KƏRƏM ORUC

Xüsusi müxbir:
RAMİZ CƏBRAYİLOV

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40 S.
Mehmandarov küç.
ev 25. mən. 17

Adres: Bakı 40, pos. Ul. C.
Mehmandarova, dom 25. kv.17
Navnisan: Bakı 40, soqaq
Mehmandarov xanı 25. mal 17

e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 saylı
Sabunçu rayon filialı
VÖEN.1800061582
H/h 438010000

Qəzet "Əbilov, Zeynalov və oğulları" İTK-
da hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur.
Sifariş: 961
Tiraj: 2500